

kan undværes, hvor dens Betingelser ere til Stede. Det kan for de bevisførendes Skyld ikke undværes, at Bevispersoner skulle kunne give den yderligere Garanti, at de, hvis Betingelserne ere til Stede, skulle bekræfte Sandheden af deres Udsagn med det, at de ikke blot have Ansvar for Loven og for Mennesker, men ogsaa for Gud, altsaa med den religiøse Ed. Men baade Flertal og Mindretal erkende, at hvor der ikke er en religiøs Overbevisning, eller hvor der er en religiøs Overbevisning, som er i absolut Strid med Edspligten, bør man indrømme Fritagelse. Men da nu Mennesker ikke kunne granske Hjerter og Nyrrer, maa man her holde sig til visse ydre Kendsgerninger. Og der indtræder saa Forskellen mellem Flertallet og Mindretallet, mellem Landsting og Folketing, idet Folketinget lader det være afgørende, at vedkommende blot erklærer: Jeg har ingen religiøs Overbevisning, eller: Jeg har ingen Tro, som betinger Edsaftæggelsen Betydning, eller: Jeg har en religiøs Tro, som forbyder mig at aflægge Ed. Det kommer an paa Erklæringen; kun er der visse Forsigtighedsregler med Hensyn til, at denne Erklæring maa være afgiven forud, for at Adgangen til Fritagelse ikke skal kunne benyttes og misbruges under selve Sagen. Flertallet staar derimod paa det Standpunkt, at den Person, som hører til et Trossamfund, som ikke forbyder sine Medlemmer at aflægge Ed, og som har en af Staten godkendt Edsformular, maa, saa længe han ikke melder sig ud, efterkomme Edspligten, idet vi ikke kunne erkende nogen Ret til paa den ene Side at blive staaende i dette Trossamfund og paa den anden Side samtidig at gøre sig fri for de Byrder, som kunne komme til at paahvile de vedkommende. Han maa da træde ud af Trossamfundet; ingen er jo efter vor Forfatning tvungen til at blive i et Trossamfund.

Der er dernæst en anden Adskillelse imellem os med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorledes man saa skal gaa til Værks med Hensyn til Erstatningen for Eden, om og i hvilken Udstrækning man kan give denne Erstatning i en højtidelig Forsikring i Stedet for Ed. Det er i sig selv indlysende, at man herved ingen Erstatning faar for det Plus af Troværdighed, som ligger netop i den religiøse Ed. Men vi ere alle enige om, at denne Erstatning maa vi lade os nøje med for Vidners Vedkommende, idet man ellers vilde berøve den bevissøgende, som fører Vidnet, dette Vidne, og der er jo heller ingen Fare der-

ved, idet den fri Bevisteori, som Lovforslaget i det hele hylder, ganske overlader til Domstolene at tillægge en saadan højtidelig Forsikring den Værdi, som den i det givne Tilfælde maa antages at have. Her er altsaa for saa vidt ingen Uenighed. Uenigheden kommer derimod frem ved Syns- og Skønsmand og ved Partsed. Vi mene, at da Syns- og Skønsmand udmeldes af Retten, berøves man intet Bevis ved at henvise Retten til at tage andre Syns- og Skønsmand end netop de edsuvillige. For øvrigt erkender jeg, at paa dette Punkt, med Hensyn til Syns- og Skønsmand, kan der være Tilfælde, hvor det kun er ganske faa Personer, der kan være Tale om at udpege, og at disse maaske netop kunne være dem, der ere edsuvillige, saa at man her kan lægge mindre Vægt paa denne Betragtning. Derimod ere vi med Hensyn til Partsed afgjort af den Anskuelse, at der ingen som helst Rimelighed er i, at den Part, der har den Begunstigelse at kunne lægge et Lod i Vægtskaalen til Sagens Afgørelse ved sin Ed, skulde kunne stedes til at afgive en højtidelig Forsikring i Stedet for Ed. Det vilde være en Krænkelse af den anden Part. Det har Lovforslaget ogsaa erkendt i de Tilfælde, hvor der er Tale om, at en Part har Lov til at kræve den paagældendes Ed under visse Følger, f. Eks. ved Gældsbreve med Hensyn til Underskriftens Rigtighed og ved Udlæggelse af Barnefader. I disse Tilfælde kan det virkelig ikke gaa an at lade en Person slippe med en højtidelig Forsikring, fordi han siger: Jeg vil ikke aflægge Ed. Men med Hensyn til de andre Tilfælde, hvor det beror paa Rettens Skøn, om Sagen overhovedet skal henvises til Edsafgørelse, og hvor det altsaa skal have Betydning for Beviset, har Lovforslaget fastholdt, at en højtidelig Forsikring maa være nok for de edsuvillige, altsaa for dem, der ere berettigede til at være edsuvillige. Vi have paa dette Punkt en meget fast Overbevisning om, at det ikke er gør ligt at gaa dertil.

For øvrigt er der i dette Afsnit, der omhandler de fælles Bestemmelser, saare lidet, som jeg behøver at dvæle ved. I det 17de Kapitel i § 191 findes Bestemmelser om Afstemningsordenen, ligesom der ogsaa i tidligere Lovforslag var fastsat en saadan Regel for Afstemningen. Denne Regel er just ikke den, der følges for Tiden ved Højesteret. Efter Samraad med forskellige Højesteretsdommere maa det antages, at det vilde være urigtigt og kunde medføre adskillige Ulemper, om man ved